

Politik Bilim

Tarım-sanayi ilişkisi (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Tarım ve sanayi politikaları arasındaki sistemik bütünlüğün, her şeyden önce, iki üretim kesimi arasındaki girdi-çıkıtı ilişkilerinin, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler paralelinde kazandığı yoğunluktan kaynaklandığına değinmiştim. Bu yoğunluk nedeniyledir ki, günümüz tarım politikaları, tarımsal girdileri üreten sanayi kollarından tarla ve seralara, tarla ve seralardan tarımsal çıktıları işleyen gıda sanayiine (tarımsal çıktıları değerlendiren başka sanayi kolları da var), oradan da mutfaklarımızdan geçip sofralarımıza kadar uzanan ve her kompartımanı diğerleriyle etkileşim içinde olan bir üretim sürecini konu almaktadır. Üstelik bu süreç sadece üretimi değil; bu zincirdeki ARGE ve inovasyon aşamalarını da içermektedir. Dahası, aynı süreç insan sağlığını ve çevrenin korunmasını konu alan sağlık ve çevre politikalarının da ilgi odağındadır.

Yarının dünyasında iddiası olan ülkelerin bilim ve teknoloji strateji ve politika dokümanlarındaki, tarımla ilişkilendirilebilecek öngörülerine göz atılırsa bu ilişkiler zinciri çok açık olarak görülür. İlk örnek, Danimarka'daki Risø Ulusal Lâboratuvarı tarafından "**Çevre Dostu Tarım**" konusunda 2004'te yapılan bir teknoloji öngörü çalışmasından ("*Green Technological Foresight on Environmental Friendly Agriculture*"):

"Geleceğin tarımı bilgiye ve çiftçiler, araştırma enstitüleri, kamu otoriteleri arasındaki işbirliğine dayanacak ve bu temel üzerinde şekillenecektir. Söz konusu işbirliğinin amacı, çevre ve doğanın korunması açısından olumsuz sonuçlara yol açmaksızın, ülkenin tarım ürünlerinin dünya pazarlarında rekabet edebilmesini güvence altına alacak, dinamik ve uzun dönemli bir tarım politikası ortaya koymak ve uygulamaktır..."

Geleceğin tarımının üzerinde şekilleneceği bilginin niteliği ve bu çerçevede **araştırma enstitülerine** biçilen misyon, Avrupa Komisyonu'nca 2005'te yaptırılan bir araştırmanın ("*Agri-Food Industries & Rural Economies Competitiveness & Sustainability / the Key Role of Knowledge*") sonuç raporunda da açıkça ortaya konmaktadır:

"Avrupa Birliği'nin, kendi gıda sanayiinin uzun dönemdeki rekabet üstünlüğü için, biyoteknolojiye ve yaşam bilimlerindeki diğer ilerlemelere dayalı teknolojilere yatırım yapması yaşamsal önemdedir. Özellikle ABD, Avustralya, Yeni Zelanda, Brezilya, Hindistan ve Çin'de, bu teknolojilerin geliştirilmesi amacıyla yapılan yatırımların büyüklüğü, uluslararası rekabeti Avrupa'nın baş meselesi hâline getirmiştir..."

"Avrupa biyoteknoloji araştırmalarına yatırım yapmazsa, Avrupa gıda sanayii, sayılan ülkelerle rekabet edememek bir yana, ihtiyacı olan ama câhili olduğu bir teknolojiyi ithâl etmek durumunda kalacaktır... Kamuoyunun biyoteknoloji ile ilgili risk algılamaları konusunda uğraşılması gereken güncel mesele riskler değil, biyoteknoloji ve diğer, hızlı değişen teknolojilere eşlik eden belirsizliklerdir. Bu belirsizliklerin giderilmesinde finansmanı kamu kaynaklarından karşılanan araştırmalardan elde edilen bilgiler anahtar görevi görür. Bu görev, üniversitelerin ve devletin araştırma enstitülerinin biyoteknolojide oynayabileceği merkezî rolü çok açık bir biçimde gözler önüne sermektedir..."

Avrupa Birliği'nin 7'nci Çerçeve Programı'nda (2007-2013) öncelik verilen dokuz tematik araştırma alanından biri de "**Gıda, Tarım ve Biyoteknoloji**"dir. Bu alana verilen önceliğin nedenini Program'ı bilenler hatırlayacaklardır: "**Toplum, çevre ve ekonomi alanlarında bastırılan sorunların üstesinden gelmeyi sağlayacak yeni araştırma fırsatlarından tam**

*anlamıyla yararlanabilmek için bilim [topluluğu], sanayi ve diğer paydaşları bir araya getirerek **Bilgiye Dayalı Avrupa Biyo-Ekonomisi'nin kurulması.**"*

Bunlara benzer onlarca örnek daha vermek mümkün. Ama bu kadarıyla bile řu sorulabilir: Sanayii için içine katmadan, tarım-sanayi işbirliğini araştırma alanına uzatmadan Türkiye'de tarımın geleceğini güvence altına alabilir miyiz? Haftaya birlikte düşünelim.

CBT. 06 Haziran 2008